

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

گزارشها	Reports
---------	---------

سولماز بهرنګ
۰۲ جون ۲۰۱۳

بررسی اجمالی زمینه شکل‌گیری اعتراضات کنونی

در ترکیه

روز ۲۷ می دوشنبه، در پارک میدان تقسیم استانبول، گروهی که اکثراً از جوانان و مردم قشر متوسط و بالا تشکیل می‌شد، در اعتراض به نقشه دولت برای تخریب پارک، بریدن درخت‌ها و ساختن یک مرکز تجاری، دست به اعتصاب زدند.

میدان تقسیم استانبول جایی است که معمولاً هر روز چندین تظاهرات از سوی گروه‌های ۲۰-۳۰ نفری برگزار می‌شود و این یک روند عادی و معمول در این مکان است. در واقع این جنبش محیط-زیستی نیز در ابتداء تظاهرات نسبتاً خلوت و محدودی بود اما بعد از حمله شدید پولیس به معترضان در ۲۸ می، این اعتراض از سوی جوانان و قشر متوسط بالا مورد توجه قرار گرفت و بسیاری از هنرپیشه‌ها و خواننده‌های مرفه، همراه با عده‌ای از فعالان و دانشجویان چپ و مردم غیر سیاسی اما ناراضی، در اعتصاب شرکت کردند.

مطالباتی که از سوی جنبش در ابتداء اعلام شد، کلاً ویژگی رفرمیستی داشتند. مطالبات اصلی معترضان، صرف‌نظر کردن حکومت از تخریب پارک برای ساختن یک مرکز تجاری و نیز بریدن درخت‌ها در این منطقه بود. در کنار مطالبات محیط-زیستی، جنبش به قانون جدیدی که برای محدود کردن فروش و مصرف مشروب اعلام شد، اعتراض کرد و در عین حال به اعتراضی که از سوی جوانان در آنکارا (پایتخت کشور) به خاطر تذکر دادن مسؤلان مترو به معاشقه و معانقه جوانان صورت گرفت، نیز اشاره کرد. این جنبش خواستار پایان یافتن دخالت آ.ک.پ (حزب حاکم ترکیه) در زندگی مردم شد و خواستار دخالت بیشتر و جدی‌تر مسؤلان مخالفان قانونی، از جمله CHP – حزب خلقی جمهوری خواه-سکولاریست ناسیونالیست و از MHP، حزب جنبش ملی‌گرای سنتی، به عرصه سیاسی شدند. اما شاید مهمترین خواسته این جنبش، روشن شدن علت و مشخص شدن عاملان انفجار شهر hatay (شهر نزدیک مرز سوریه که در تاریخ ۱۱ می انفجار باعث مرگ بیش از ۱۵۰ نفر شد) بود.

در واقع، سیاست حکومت ترکیه در رابطه با مسأله سوریه، یکی از مهمترین موارد اعتراضی بخش‌های مختلف جامعه، از جمله جنبش چپ و دانشجویی، جنبش ملی‌گرا و حتا قشر مرفه و سکولار می‌باشد. در حالی که این ناراضی، از ابتداء جنگ داخلی سوریه و مطرح شدن مهاجرت پناهندگان سوریه به ترکیه، وجود داشت، این تضاد اولین بار به طور علنی، با درگیری که در ۱۸ دسمبر ۲۰۱۲، در دانشگاه صنعتی خاورمیانه صورت گرفت، مطرح شد. هزاران دانشجوی این دانشگاه (که در پایتخت آنکارا قرار دارد و با فضای چپ و رادیکالش شناخته می‌شود)،

روزی که نخست وزیر طیب اردوغان به محوطه دانشگاه آمد، با شعار "طیب، جنگ طلب امپریالیست، دشمن علم، از دانشگاه برو" به حکومت اعتراض کردند و با خشونت شدید پولیس رو به رو شدند. حمله پولیس به معترضان حتا به کلاس‌ها و اتاق‌های استادان دانشگاه هم کشیده شد و باعث زخمی شدن ده ها دانشجو شد. اما آن تظاهرات، باعث تغییر فضای ترکیه شد و به بسیاری از مردم ناراضی، احساس جرأت و امید را تزریق کرد.

با سخنان تهدیدآمیز اردوغان علیه دانشجویان و مدیریت این دانشگاه و حمایت مدیران دانشگاه‌های دیگر از حکومت، جنبش دانشجویی در تمام ترکیه به حرکت درآمد و در چندین شهر، از جمله استانبول، دانشجویان با جمع‌آوری ده‌ها هزار امضاء، اشغال کردن اتاق مدیران دانشگاه و تظاهرات‌های گسترده، حمایت خود را از تظاهرات دانشگاه صنعتی خاورمیانه اعلام کردند. بلافاصله بعد از این اتفاقات، دولت این بار به سرکوب دانشجویان، روزنامه‌نگاران، کارگران، فعالان سندیکائی و هنرمندانی که با یک حزب غیر قانونی و چپ‌گرا (DHKP-C) حزب جبهه رهایی‌بخش انقلابی خلق) ارتباط داشتند پرداخت و از ۱۸ جنوری تا اپریل، صدها نفر با خشونت بسیار دستگیر شدند. DHKP-C که خواستار نشان دادن قدرت خود، علی‌رغم این سرکوب بود، در ماه فبروری در مقابل کنسولگری امریکا یک حمله انتحاری را سازماندهی کرد و در ماه مارچ، به مرکز آ.ک.پ در آنکارا و ساختمان وزارت دادگستری، با موشک حمله کرد. با این حال حکومت به بهانه مبارزه با این حزب، تشکل‌های قانونی کارگری و فعالان دانشجویی را نیز تحت سرکوب شدید قرار داد و این در حالی بود که عملاً بعد از انجام صلح با جنبش گُرد، در کشور مخالفت رادیکالی غیر از این چند نیرو باقی نمانده بود.

تضاد شدیدی که بین حکومت و جنبش چپ و رادیکال پیش آمده است، با ممنوع شدن تجمع ۱ می ۲۰۱۳ در میدان تقسیم، بار دیگر خود را نشان داد. در نتیجه حمله وحشیانه پولیس به فعالان چپ و کارگری در ۱ می، صدها نفر زخمی شدند و تنفر و نگرانی جامعه از حکومت کنونی و قدرت‌گیری نهاد پولیس تحت این حاکمیت، افزایش یافت. ۱۰ روز بعد از درگیری‌های روز جهانی کارگر، مردم ترکیه با یکی از خونین‌ترین اتفاقات تاریخ خود رو به رو شدند: در اثر انفجارهایی که در شهر HATAY صورت گرفت، صدها نفر کشته شدند و در حالی که عامل اصلی که پشت این حمله بود مشخص نبود - و هنوز هم نشده است- دولت به جای پاسخ‌گویی به مردم، خبررسانی درباره این اتفاق را برای ۴۸ ساعت ممنوع کرد.

قتل‌عام شهر HATAY باعث شد که جنبش رادیکال و چپ دانشجویی، بار دیگر در دانشگاه صنعتی خاورمیانه اعتراضات را آغاز کند. در این تظاهرات‌ها، شعار "حکومت، استعفاء" مطرح شد و پس از این ترکیه باز هم شاهد حمله شدید پولیس به دانشجویان معترض شد. این بار اکثر جامعه، باور داشتند که حکومت یا شخص احمد داوود اوغلو (وزیر امور خارجه) باید استعفاء بدهد، اما به دلیل خشونت پولیس و سرکوب، اعتراضات گسترده‌تر نشد.

بعد از این اتفاقات، در ۲ هفته گذشته، آ.ک.پ قوانین جدیدی را برای محدود کردن فروش و مصرف مشروب، مطرح کرد. هفته گذشته، فروش مشروب از ساعت ۱۰ شب تا ۶ صبح، رسماً قَدغن شد و در عرض همین هفته، اتفاقی که در متروی آنکارا پیش آمد باعث نگرانی بیشتر اقشار سکولار جامعه شد: مسوولان مترو، به جوانانی که همدیگر را می‌بوسیدند تذکر داد که رفتار "غیر اخلاقی" نداشته باشند. در تظاهرات اعتراضی که پس از این اتفاق صورت گرفت، افرادی با شعار "الله و اکبر" به جوانان معترض با چاقو حمله کردند.

تظاهرات‌های پارک تقسیم، در حالی که ظاهراً از طرف جنبش محیط زیستی رهبری می‌شدند، در چنین شرایطی شکل گرفتند. بعد از خشونت پولیس در ۲۸ می، تظاهرات گسترده‌تر شد. گروه‌های مختلفی از جمله چپ‌های رادیکال، ناسیونالیست‌های سکولار و حتا قشر کوچک از اسلامی‌های مخالف، به تظاهرات‌ها پیوستند و شعارهای رادیکال‌تری از جمله "حکومت، استعفاء" رایج شد. در عرض ۳ روز گذشته، خشونت پولیس بیش از حد افزایش یافت و باعث کشته

شدن چندین جوان و زخمی شدن صدها نفر شد. سکوت کامل رسانه‌ها در مقابل این اتفاق، آتش خشم خفته جامعه ترکیه را شعله‌ور کرد و موجب گسترش تظاهرات‌ها به مناطق دیگر استانبول و شهرهای بزرگ از جمله آنکارا، ازمیر و اسکی‌شهر شد.

البته سخنان اردوغان در مورد قوانین منع مصرف مشروبات الکلی، در روز ۲۸ می نیز روی تغییر شکل این اعتراضات تأثیر داشت. اردوغان در پاسخ به اعتراض مخالفان گفته بود: "چطور برای قانون‌گذاری دو نفر مست اعتبار قائل هستید اما قوانین دین اسلام را - در باب مشروبات الکلی- نمی‌پذیرید؟" در حالی که اردوغان اسمی از کسی نبرد، به نظر می‌رسد که منظور او از "دو نفر مست" کمال آتاتورک، بنیان‌گذار جمهوری ترکیه، و هم‌رزم او، ایسمت اینانو، بوده است که در قانون اساسی ترکیه توهین علنی به آن‌ها جرم محسوب می‌شود و این باعث شده است که اردوغان بدون اسم بردن، از آنان چنین یاد کند.

این سخنان نخست وزیر، برای اقشاری از جامعه ترکیه که اکثراً به طبقه متوسط یا بالا تعلق دارند و به آتاتورک، مخصوصاً در ارتباط با رفرم‌های سکولار آن، احترام شدیدی قائل هستند، غیر قابل پذیرش بود. این اتفاق در کنار ادامه روند صلح با جنبش کُرد و فاصله‌ای که بین دو جامعه ترک و کُرد ایجاد شده است، باعث یک انگیزه ناسیونالیستی سکولار شد و در نتیجه اکثر مردم به تظاهرات میدان تقسیم پیوستند.

دیروز رسانه‌های غربی و منابع خبری اینترنتی، از "بهار تُرک" سخن به میان آوردند و مردم، علی‌رغم عقب‌نشینی ظاهری حکومت از طرح ساختن مرکز تجاری در میدان تقسیم، با روحیه رادیکال‌تری به تظاهرات‌ها پیوستند. امروز صبح هزاران نفر در آنکارا به سمت مجلس راهپیمایی برگزار کردند و درگیری‌ها هنوز در جاهای مختلف ادامه دارد. در این شرایط، پیش‌بینی برای آینده این جنبش سخت است اما ساختار پیچیده و بی‌رهبر بودن کنونی این جنبش و خصلت طبقاتی بخش گسترده‌ای از معترضان که با انگیزه‌های ملی‌گرایانه و سکولار به میدان آمده‌اند، نشان می‌دهد که برای جلوگیری از یک سرخوردگی عمومی، جنبش چپ و کارگری باید فرصت تأثیرگذاری روی این فضا را هرگز از دست ندهد.

۱ جون ۲۰۱۳

منابع:

خبر ترکی، لیست مطالبات جنبش: <http://www.haberself.com/h/۸۷۳>